

Forord

Ringmerking av fugler i Norge drives i dag etter de samme hovedprinsippene som da virksomheten startet for snart nitti år siden. Det er slett ikke tilfeldig, og absolutt ikke et tegn på at metoden er avleggs. Snarere tvert imot. Selv om innsatsen gradvis har blitt mer målrettet, er ringmerkingen generelt sett en av våre eldste og mest langsiktige typer naturovervåkning. Typisk for slike dataserier er at resultatenes vitenskapelige verdi øker progressivt med tilfanget av nye data. Ikke bare kan de gi eksakte svar på en lang rekke aktuelle spørsmål av stor betydning for miljøforvaltning og forskning, men på sikt kan de også avdekke andre og fortsatt ukjente aspekter etter hvert som nye behov for kunnskap melder seg.

En avgjørende forutsetning for å kunne utnytte dette havet av informasjon på beste måte er selvfølgelig at dataene er lett tilgjengelige. Heldigvis har håndteringen av norske ringmerkingsdata også nytt godt av vår tids digitale revolusjon. Alle gjenfunn og de fleste merkedata er nå lagret på elektronisk format i henhold til den europeiske standard for slike data. Ringmerkingsatlasen presenterer det norske materialet på en attraktiv måte gjennom en lettfattelig og standardisert syntese. Dette er et stort fremskritt. For første gang kan enhver raskt og effektivt vurdere hvilken informasjonsverdi som gjemmer seg i ulike deler av sentralens datasett. Jeg er derfor overbevist om at atlasen vil føre til økt vitenskapelig bruk av materialet til beste for forvaltningen av norske fuglebestander.

Ringmerkingsarbeid er en spennende aktivitet. Fangsten og håndteringen av fuglene er både meningsfull og utfordrende, og byr samtidig på rike naturopplevelser. Spenningen med å følge den videre skjebne til nettopp "ens egne fugler" gjennom gjenfunn og gjenfangster er en ekstra dimensjon og motivasjonsfaktor. Slike resultater slutter aldri å forundre og stimulerer til økt innsats. Dette forklarer hvorfor det har vært mulig å opprettholde aktiviteten på et høyt nivå gjennom så mange år. Det norske ringmerkingsmiljøet er en høyst oppegående ressurs som det er svært viktig å ta godt vare på. Mange av dem som har gjort forskning eller forvaltning av norske fuglebestander til et levebrød startet som ivrige amatørornitologer i en lokal ringmerkingsgruppe.

Det er et hav av faktorer som påvirker fuglers forekomst og bevegelser, og sannsynligheten for at en ringmerket fugl skal bli gjenfunnet er også prisgitt menneskets aktiviteter i ulike områder. Å analysere ringmerkingsdata på en vitenskapelig holdbar måte byr derfor på store utfordringer. Det er likevel ikke det umuliges kunst. Svært mye av det vi i dag vet om de ulike fugleartenes forflytninger, utbredelse, bestandsutvikling, overlevelse og dødsårsaker - og hvilke miljøfaktorer som påvirker disse parametrene - er fremskaffet ved hjelp av ringmerking. Økende bruk av standardiserte metoder i felt og statistiske analyseverktøy som blir stadig mer raffinerte, øker vår evne til å gi presise svar på viktige spørsmål. I noen tilfeller er det også nødvendig å gjennomføre mer kostnadskreven studier som for eksempel bruk av telemetrisk utstyr og genetiske analyser, men i overskuelig fremtid er det ingen metoder som vil kunne erstatte ringmerkingen i det omfang den nå har. Innenfor internasjonal økologisk forskning publiseres det stadig flere analyser som er basert på ringmerkingsdata, og nasjonale ringmerkingsatlas på linje med det du nå holder i hånden, publiseres i de fleste land Norge naturlig kan sammenligne seg med.

Jeg er overbevist om at dette ringmerkingsatlasen vil bli til stor glede og nytte for alle som er interessert i norske fuglers liv og levnet. På vegne av alle som har brent for å ivareta norsk ringmerking gjennom skiftende vilkår, er det derfor mitt store privilegium å gratulere forfatterne og Ringmerkingsentralen med denne betydelige milepælen i norsk ringmerkingshistorie. Størst honnør må likevel rettes til de utallige idealistene som opp gjennom årene har utført det meste av ringmerkingsarbeidet ute i felten. Uten deres enorme innsats ville dette atlasen unektelig blitt et svært tynt dokument.

Trondheim, februar 2003

Tycho Anker-Nilsen